

Kadernota 2024 - 2027

Samenleving

5.1 Jeugd en onderwijs	16
5.2 Maatschappelijke ondersteuning, sport en cultuur	17
5.3 Bestaanszekerheid, arbeidsparticipatie en inburgering	20
5.4 Veiligheid	21

5.1 Jeugd en onderwijs

5.1.1 Ontwikkelingen

5.1.1.1 Aanpak bevorderen mentale gezondheid jeugd en tekorten jeugdhulp

In de 1e Turap 2023 is geschetst dat we zowel een verslechtering van de mentale gezondheid van een deel van de jeugd in Uithoorn zien als een stijging van de tekorten voor het budget van jeugdhulp. En dat deze ontwikkelingen vragen om een (nog) intensievere aanpak op beide terreinen. Voor deze intensievere aanpak zijn voor het jaar 2023 aanvullende middelen gevraagd en mogelijk zal ook in 2024 en verder extra inzet nodig blijven voor deze aanpak. In dat geval zal hiervoor in de begroting 2024 een voorstel gedaan worden.

5.1.2 Onvermijdelijk

5.1.2.1 Specialistische jeugdhulp € 503.000 nadeel (2024 en 2025)

In de Programmabegroting 2023 is de compensatie vanuit het rijk voor de tekorten binnen de Jeugdhulp verwerkt, samen met de verwachte besparing van uitgaven aan Jeugdhulp door uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. Het is een aflopende reeks van compensatie, waarbij verwacht wordt dat de uitgaven ook af zullen nemen als de Hervormingsagenda Jeugd eenmaal is opgesteld. De Hervormingsagenda Jeugd moet bestaan uit een combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd.

De gesprekken over de Hervormingsagenda Jeugd zijn al ruim anderhalf jaar bezig, maar nog niet afgerond. Dit betekent dat de landelijk ingevoerde maatregelen en daarmee minder uitgaven aan Jeugdhulp nog niet kunnen worden gerealiseerd. En dat de voorziene daling van de budgetten die reeds was verwerkt in de gemeentelijke begroting (met € 503.000 in 2024 oplopend naar € 1.107.000 in 2025 en verder) niet in het geplande tempo gerealiseerd kan worden.

Vandaar dat wordt voorgesteld om deze daling te temporiseren en daartoe in zowel 2024 als 2025 € 503.000 aan het budget voor specialistische jeugdhulp toe te voegen. Dit vooruitlopend op de gesprekken die momenteel nog lopen tussen Rijk en VNG over de financiële aspecten van de Hervormingsagenda en die mogelijk nog tot een aanvullende bijdrage vanuit het Rijk zullen leiden.

5.1.2.2 Schoolgebouw KC De Vuurvogel € 208.000 voordeel (eenjarig in 2026)

Voor de nieuwbouw van het schoolgebouw KC De Vuurvogel en samenwerking met andere partijen is het - vanuit gelijkheidsprincipe (Didamarrest) - in de voorbereiding nodig om een selectie- en gunningtraject te doorlopen. Door de toevoeging van dit traject hebben we meer voorbereidingstijd nodig om te komen tot een investeringsbesluit. Hierdoor schuift heel de planning op en wordt de oplevering en ingebruikname van de school in tweede helft van 2026 verwacht. Voor de afschrijvingslasten van dit nieuwbouwplan betekent dit dat deze vanaf 2027 gaan lopen.

5.2 Maatschappelijke ondersteuning, sport en cultuur

5.2.1 Ontwikkelingen

5.2.1.1 Opvang ontheemden Oekraïne

De gemeente is verantwoordelijk voor het verzorgen van opvang aan ontheemden uit de Oekraïne. Zij vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) en hebben recht op fatsoenlijk onderdak, levensonderhoud en medische zorg. Deze richtlijn loopt tot maart 2024. Op dit moment is nog onduidelijk of de richtlijn nogmaals verlengd wordt of dat deze ontheemden onder de asielwet zullen vallen. Ook in dat geval is het aannemelijk dat de gemeente een (gedeeltelijke) rol heeft in de opvang in 2024. De ervaring en het uitgangspunt is dat de kosten voor de opvang gedekt kunnen worden vanuit een bijdrage van het Rijk. Op dit moment zijn, gelet op de genoemde onzekerheden, zowel de kosten als de bijdrage van het Rijk nog niet in te schatten voor 2024.

5.2.1.2 Asiel- en migratieketen

Op het moment van het opstellen van deze kadernota is het nog onduidelijk welk rol de gemeente precies krijgt in de asiel- en migratieketen. De Spreidingswet is in consultatie geweest en wacht op behandeling in de Eerste Kamer. De bespreking van de opgaven (opvang ontheemden, opvang asielzoekers en opvang statushouders) vindt plaats in de Provinciale Regie Tafel, welke nu in transitie is. De insteek is dat het gesprek hier wel al plaatsvindt, ook al is de Spreidingswet er formeel nog niet. Dit heeft zowel gevolgen voor de structurele personele inzet, als dat het daadwerkelijk organiseren van de opvang gepaard gaat met uitvoeringskosten. Op dit moment is van beiden, gelet op de hiervoor beschreven onzekerheden, nog geen inschatting te geven. Daarnaast is nog onbekend hoe de financieringsstromen vanuit het Rijk gaan lopen.

5.2.2 Onvermijdelijk

5.2.2.1 Autonome groei Wmo € 170.000 nadeel (meerjarig)

De verwachting voor 2024 is dat de hoge instroom in de Wmo zal doorzetten door effecten van buiten af, zoals vergrijzing, het abonnementstarief en langer thuis wonen. Met behulp van het landelijke Wmo voorspelmodel en onze eigen data over lokale trends is gekeken wat dit (financieel) betekent voor de gemeente Uithoorn. Het Wmo voorspelmodel voorspelt op basis van historische data het aantal Wmo-gebruikers per categorie. Deze informatie geeft meer inzicht in de ontwikkeling van het gebruik van de Wmo en genereert stuurinformatie voor beleidsvraagstukken, inkoop en financiën.

Op basis van de huidige informatie is de inschatting dat de autonome groei van de Wmo voorzieningen (vooral bij Hulp in het Huishouden en begeleiding) in 2024 zal leiden tot een benodigd aanvullend budget van € 170.000.

5.2.3 Beleidskeuze

5.2.3.1 Versterking ondersteuning wijkteams € 67.000 nadeel (meerjarig)

In 2021 is het team Zorg en Veiligheid gestart met een intensieve samenwerking met Blijvend Veilig; een van de 11 landelijke proeftuinen van de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, Jeugdbescherming regio Amsterdam, de William Schrikker Stichting en de Blijf Groep. Binnen Blijvend Veilig staat de veiligheid van elk gezinslid centraal. De pilot is erop gericht om overdrachtsmomenten te voorkomen door nauwere samenwerking en gezamenlijk optrekken. Deze manier van werken vraagt om een extra inspanning, onder meer doordat het sociaal team langer bij casuïstiek betrokken blijft in

plaats van die over te dragen. Ook de ontwikkeling van deze vernieuwende werkwijze vraagt extra inzet.

Het rijk heeft in de decembercirculaire 2021 structureel een bedrag van € 67.000 beschikbaar gesteld aan middelen (vanuit de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)) voor de versterking van de ondersteuning van kwetsbare inwoners door wijkteams. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten voor de benodigde extra inzet in het kader van Blijvend Veilig.

5.2.3.2 Sociale programmering buurtkamer De Kuyper € 30.000 nadeel (meerjarig)

Multifunctionele accommodatie de Kuyper huisvest op de dit moment verschillende maatschappelijke partners van de gemeente Uithoorn. In dit gebouw is er ook gekozen voor een buurtkamer. In eerste instantie was vanuit het sociaal koersplan het idee om deze buurtkamer te laten runnen door een sociaal ondernemer. De beoogde sociaal ondernemer is echter vertrokken uit Uithoorn. Vervolgens heeft de gemeente een extern bureau ingehuurd dat gespecialiseerd is in de exploitatie van initiatieven als buurtkamers om te bekijken wat de mogelijkheden zijn. Uit de analyse van de exploitatie en de respons van de gehouden interviews onder gebruikers blijkt dat het exploitatieperspectief zeer beperkt is. De maximaal realiseerbare inkomsten zijn onvoldoende voor een exploitant om kostendekkend te kunnen werken.

Om de sociaal-maatschappelijke functie tot ontwikkeling te laten komen vergt dit een maatschappelijke partner die de inwoners weet te bereiken, weet te enthousiasmeren en in staat is om een aantrekkelijk activiteitenprogramma op te zetten. Dit is echter onmogelijk zonder bijdrage vanuit de gemeente. Een van de partners binnen Uithoorn voor Elkaar (UvE) heeft ervaring met de sociale programmering van dergelijke buurtkamers en het voorstel is dat UvE deze sociale programmering ook in De Kuyper gaat verzorgen.

5.2.3.3 Versterken verbinding cultuur met welzijn en jeugd - € 25.000 nadeel (meerjarig)

In de programmabegroting 2023 is als opgave opgenomen om de verbinding van cultuur met maatschappelijke ondersteuning, jeugd en onderwijs en veiligheid te versterken. Om aan die opgave invulling te geven stellen we de volgende drie initiatieven voor:

1. Cultuurcoach (€ 15.000)

Het Kabinet wil eraan bijdragen dat iedereen een leven lang kan sporten, bewegen en deelnemen aan cultuur met plezier. De Brede Regeling Combinatiefuncties speelt daarin een belangrijke rol, middels de inzet van buurtsportcoaches, combinatiefunctionarissen en cultuurcoaches. Cultuurcoaches stimuleren deelname aan cultuur en verbinden cultuur met andere sectoren zoals onderwijs en bedrijfsleven.

2. Kunst op recept (in combinatie met welzijn op recept) (€ 5.000)

Kunst op Recept is bedoeld voor mensen met psychosociale problemen. Centraal staat het begrip positieve gezondheid: uitgaan van wat iemand kan, niet van zijn of haar beperkingen. Mensen met psychosociale problemen hebben niet altijd (alleen) medicijnen of psychologische zorg om hun klachten te verlichten, maar kunnen ook baat hebben bij iets anders dat hun gevoel van welbevinden vergroot. Dat kan vrijwilligerswerk of sport zijn, maar ook een kunstzinnige activiteit. In Uithoorn zetten we reeds in op welzijn op recept en we willen nu mensen een keuze geven of ze door middel van een welzijnsorganisatie of een culturele activiteit hun probleem aan willen pakken. Vandaar het voorstel om in Uithoorn welzijn en kunst op recept aan te bieden.

3. Activiteiten jongeren en cultuur (cultuur als middel) (€ 5.000)

Met inzet op jongeren en cultuur willen we kwetsbare jongeren bereiken, die bijvoorbeeld te maken hebben met een moeilijke thuissituatie, beperkingen of chronisch ziek zijn of mantelzorg taken uitvoeren. Daarbij spelen we in op culturele interesses van jongeren, zoals beeldend werk, kunstzinnige fotografie of film, creatief schrijven, hiphop en spoken word. Jongeren organiseren zich vaker informeel en in tijdelijke projecten, zij verbinden zich minder snel aan een vereniging. Als gemeente willen we ruimte geven om te experimenteren. Door bij jongeren op te halen wat er bij hen leeft en daarna de doelen van de cultuursector en sociale sector op elkaar af te stemmen.

Deze drie initiatieven sluiten aan op de pijlers uit de cultuurnota om kunst en cultuur als middel in te zetten en om cultuureducatie vooral voor jeugdigen te versterken.

5.3 Bestaanszekerheid, arbeidsparticipatie en inburgering

5.3.1 Ontwikkelingen

5.3.1.1 Uitvoeringskosten Wet inburgering

Gemeenten ontvangen van het Rijk middelen om de uitvoeringskosten die gepaard gaan met de Wet inburgering te dekken. Vanwege de verhoogde huisvestingstaakstelling statushouders in 2022, hebben gemeenten extra uitvoeringsbudgetten ontvangen voor de jaren 2022, 2023 en 2024. Deze verhoging omvat drie jaar, omdat de inburgeringstermijn drie jaar bedraagt.

In 2023 is de huisvestingstaakstelling weer fors hoger dan in 2022. Het is echter nog onduidelijk of er vanuit het Rijk wederom aanvullende budgetten beschikbaar worden gesteld om de hogere uitvoeringskosten van gemeenten te compenseren. Als het Rijk geen extra budget toekent, verwachten we vanaf 2024 onvoldoende middelen te hebben om de uitvoeringskosten van de Wet inburgering te dekken. Vanaf 2025 zal dit tekort verder toenemen.

5.3.1.2 Nota bestaanszekerheid

In het najaar van 2023 wordt de nieuwe nota Bestaanszekerheid ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. De financiële effecten van die nieuwe nota zullen worden verwerkt in de programmabegroting 2024.

5.3.2 Onvermijdelijk

5.3.2.1 BUIG € 500.000 voordeel (meerjarig)

Gemeenten ontvangen inkomsten vanuit de gebundelde uitkering voor de bekostiging van uitkeringen (BUIG). Middels een verfijnd model van objectieve maatstaven wordt het beschikbare macrobudget verdeeld over gemeenten, om ze zo in staat te stellen de uitkeringen te kunnen bekostigen. Dat budget is ongeoormerkt: een gemeente mag een overschot vrij besteden, maar moet een tekort in beginsel ook zelf opvangen.

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het beleid rondom de uitkeringen en de loonkostensubsidie en voor de uitvoering ervan. Dit geeft gemeenten een prikkel om zoveel mogelijk mensen uit een uitkering te houden en aan het werk te helpen en houden. In de begroting is een realistische raming voor de uitgaven opgenomen, gebaseerd op een zo goed mogelijk in te schatten aantal bijstandsuitkeringen. Dit leidt tot een stijging van circa € 144.000 aan uitgaven.

Daar tegenover staat de ontwikkeling van de inkomsten BUIG (op basis van de meest recente voorlopige bijstelling), welke een stijging laat zien die groter is dan de stijging aan uitgaven. Deze stijging bedraagt € 585.000. Tevens is er een positieve bijstelling voor inkomsten uit terugvorderingen van € 59.000.

Per saldo leidt de bijstelling aan inkomsten en uitgaven tot een voordeel van € 500.000.

Ontwikkelingen

Aan de uitgavenkant is reeds rekening gehouden met een stijging van de uitkeringen van 10,15% van het wettelijke minimum. Het Rijk heeft toegezegd deze stijging te gaan verwerken in de bijstelling van de inkomsten BUIG in September 2023. In de (nader) voorlopige bijstellingen van oktober 2022 en april 2023 is (wordt) deze mutatie dus niet

verwerkt en is zodoende nog niet betrokken bij het hierboven genoemde voordeel (ad. € 585.000). De verwachting is wel dat dit een (substantieel) voordeel zal opleveren. Bij het opstellen van de begroting 2024 zal bekeken worden in hoeverre dit effect meegenomen kan worden. Op dat moment is ook meer duidelijkheid over de ontwikkelingen in de nadere voorlopige bijstelling van April en kan in samenhang hiermee worden beoordeeld.

5.3.3 Beleidskeuze

5.3.3.1 Versterking rechtsbescherming kwetsbare inwoners € 40.000 nadeel (meerjarig)

Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) deed het kabinet in 2021 voorstellen om de dienstverlening van de overheid aan mensen in een kwetsbare positie fundamenteel te verbeteren. Voor veel burgers is de gemeente de meest nabije overheid en dient juist daar de dienstverlening versterkt te worden. Een van de actielijnen voor het verbeteren van de dienstverlening betreft het versterken van de rechtsbescherming van kwetsbare inwoners. Deze versterking willen we in Uithoorn bereiken door middel van het instellen van Sociaal Raadslieden.

Gemeenten hebben in de decembercirculaire 2021 structureel middelen ontvangen voor het versterken van de rechtsbescherming via het Gemeentefonds. In Uithoorn zochten we reeds enige tijd naar mogelijkheden om gratis ondersteuning voor sociaal-juridische vraagstukken beschikbaar te stellen aan inwoners. Om lokaal laagdrempelige toegang tot onafhankelijke sociaal-juridische ondersteuning en rechtshulp te organiseren zetten we vanaf 2023 Sociaal Raadslieden in. Geraamde kosten hiervoor bedragen € 40.000 op jaarbasis. De Sociaal Raadslieden zijn professionele hulpverleners die werken vanuit de wijken en die inwoners kunnen helpen met hun rechten en plichten in het woud van wet- en regelgeving. Met een inzet van 10-12 uur creëren we de mogelijkheid om spreekuren in verschillende wijken op verschillende momenten beschikbaar te stellen.

5.4 Veiligheid

5.4.1 Onvermijdelijk

5.4.1.1 Regionale opvangplek huiselijk geweld € 5.200 nadeel (meerjarig)

Op 24 november 2021 is het algemeen bestuur van de GR, ook wel AB-DB, akkoord gegaan met een tweede Oranje Huis waar alle satellietplekken in opgaan en een uitbreiding kan worden gerealiseerd met 4 extra plekken. De Blijf Groep heeft echter gepleit voor een grotere uitbreiding in het tweede Oranje Huis. Zij concludeerden in mei 2022, na een analyse dat een uitbreiding met 8 plekken in totaal nodig is. In november 2022 is akkoord gegaan met nogmaals een uitbreiding van 4 plekken. De DuVo middelen zijn niet voldoende wat betekent dat de gemeente ook moeten bijdragen aan deze financiering. De begroting met daarin de bijdragen per gemeente voor 2023 was echter al eerder vastgesteld en bij de Amsterdam-Amstelland gemeenten zijn deze bijdragen al verwerkt in de begroting 2023. Daarom wordt in 2023 de bijdrage eenmalig volledig betaald door Amsterdam. Vanaf 2024 wordt dit opgenomen in de begroting van de regio brede activiteiten huiselijk geweld en kindermishandeling. De bijdrage van de gemeente Uithoorn zal ten gevolge hiervan verhoogd worden met € 5.210.

5.4.1.2 Verhoging budget Veiligheidsregio € 24.000 nadeel (meerjarig)

Bij het vaststellen van de Programmabegroting 2023 vroeg het bestuur van de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland (VrAA) om een extra bijdrage van de deelnemende gemeenten om alle (extra) wettelijke taken en maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk te kunnen maken. Het was op dat moment nog niet zeker of de gemeente Amsterdam aan

de gevraagde extra bijdrage zou voldoen. Later bleek dat de gemeente Amsterdam hiertoe niet bereid was. De gemeente Uithoorn heeft in de Programmabegroting 2023 wel een extra bijdrage opgenomen voor de VrAA.

De afgelopen tijd heeft het bestuur van de Veiligheidsregio opnieuw meermaals gesproken over een toekomstbestendige financiering van de Veiligheidsregio. De VrAA heeft de knelpunten in een budgetbrief beschreven en doet voorstellen deze aan te pakken middels gerichte, extra structurele financiering vanuit de deelnemende gemeenten. Het gaat hierbij om een extra budget van in totaal € 6 miljoen in 2024 oplopend tot € 8 miljoen in 2026 en € 7,7 miljoen vanaf 2027. Vanwege het eerder genoemde extra budget, dat al in de Programmabegroting 2023 is opgenomen, is de extra benodigde bijdrage vanuit Uithoorn beperkt.

5.4.1.3 Verhoging bijdrage Veilig Thuis en Steunpunt Seksueel Geweld (PM)

De gemeente Uithoorn is onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD Amsterdam-Amstelland (Veilig Thuis en Centrum Seksueel geweld). Voor het jaar 2024 worden hogere kosten voorzien door de uitbreiding van dienstverlening van de BlijfGroep en het nieuwe Steunpunt Seksueel Geweld (SSG). De Amstelland gemeenten willen diensten afnemen van dit SSG en hebben afspraken gemaakt over de gezamenlijke bekostiging hiervan. De activiteiten van het SSG worden vanaf 2024 opgenomen op de meerjarenbegroting van de GR Amsterdam-Amstelland. Als dit leidt tot een hogere bijdrage voor Uithoorn, dan zal dit vervolgens verwerkt worden in de begroting 2024.

5.4.2 Beleidskeuze

5.4.2.1 Veiligheidsregio € 34.000 nadeel oplopend naar € 58.000 vanaf 2026

Naast een verhoging van de bijdrage aan de Veiligheidsregio voor onvermijdelijke zaken is sprake van ambities op het gebied van:

- Organisatie en bedrijfsvoering
- Sociaal werkgeverschap
- Duurzaamheid
- Wortels in de maatschappij

Sommige ambities kunnen alleen voor Uithoorn worden uitgevoerd, andere ambities alleen in gezamenlijkheid met de andere deelnemende gemeenten. Hierover zal in regioverband worden gesproken.

Wonen en werken

6.1 Groen, blauw en duurzaam omarmen	24
6.2 Gezond en veilig leven (in de leefomgeving)	24
6.3 Toekomstbestendig wonen en verplaatsen	27
6.4 Veerkrachtig ondernemen	27
6.5 Sociaal en cultureel verbinden (in de leefomgeving)	27
6.6 Ontwikkelen van gebieden en locaties	28

